

Załącznik do Zarządzenia Nr 15/2019 Wójta Gminy Osielsko z dnia 12 marca 2019 r.

RAPORT Z WYKONANIA

AKTUALIZACJI PROGRAMU
OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY OSIELSKO NA LATA 2012-2015
Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2016-2019

ZA LATA 2017-2018.

Wójt Gminy
Wojciech Szymonowski

MARZEC'2019

SPIS TREŚCI

Strona

1. Wstęp.....	3.
2. Stan realizacji działań ujętych w gminnym programie ochrony środowiska w latach 2017-2018.	3.
3. System monitoringu i sposób realizacji celów w zakresie ochrony środowiska.....	13.
4. Wykorzystane materiały.....	18.

1. Wstęp.

Na podstawie art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity: Dz. U. z 2018 r., poz. 799 ze zm.) z wykonania programu ochrony środowiska organ wykonawczy gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia radzie gminy. Zgodnie z art. 18 ust. 3 w/w ustawy po przedstawieniu raportów radzie gminy raporty są przekazywane przez organ wykonawczy gminy do organu wykonawczego powiatu. Na podstawie art. 25 ust. 1 pkt 8) lit. a) ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity: Dz. U. z 2018 r., poz. 2081 ze zm.) raporty z wykonania gminnych programów ochrony środowiska są udostępniane w Biuletynie Informacji Publicznej.

„Gminny program ochrony środowiska na lata 2004-2007 z perspektywą na lata 2008-2011” został przyjęty uchwałą Nr VII/59/2004 Rady Gminy Osielsko z dnia 25 listopada 2004 r. W marcu 2007 r. został opracowany i przedstawiony Radzie Gminy Osielsko oraz Zarządowi Powiatu Bydgoskiego „Raport z wykonania Gminnego programu ochrony środowiska za lata 2004-2006”, w marcu 2009 r. – „Raport z wykonania gminnego programu ochrony środowiska dla gminy Osielsko na lata 2004-2007 z perspektywą na lata 2008-2011 za lata 2007-2008”, w marcu 2011 r. – „Raport z wykonania gminnego programu ochrony środowiska dla gminy Osielsko na lata 2004 – 2007 z perspektywą na lata 2008 – 2011 za lata 2009 – 2010”, w marcu 2013 r. – „Raport z wykonania programu ochrony środowiska na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2015 dla Gminy Osielsko za lata 2011-2012”, natomiast w marcu 2015 r. – „Raport z wykonania programu ochrony środowiska na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2015 dla Gminy Osielsko za lata 2013-2014”.

Rada Gminy Osielsko podjęła Uchwałę Nr II/21/2016 z dnia 22 marca 2016 r. w sprawie uchwalenia „Aktualizacji programu ochrony środowiska dla Gminy Osielsko na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019”.

W marcu 2017 r. został opracowany i przedstawiony Radzie Gminy Osielsko „Raport z wykonania programu ochrony środowiska na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2015 dla gminy Osielsko za 2015 rok oraz aktualizacji programu ochrony środowiska dla Gminy Osielsko na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019 za 2016 rok”

W marcu 2019 r. został opracowany i przedstawiony Radzie Gminy Osielsko „Raport z wykonania aktualizacji programu ochrony środowiska dla Gminy Osielsko na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019 za lata 2017-2018.”

Zgodnie z art. 3 pkt 13) ustawy Prawo ochrony środowiska pod pojęciem ochrony środowiska rozumie się podjęcie lub zaniechanie działań, umożliwiające zachowanie lub przywracanie równowagi przyrodniczej; ochrona ta polega w szczególności na:

- a) racjonalnym kształtowaniu środowiska i gospodarowaniu zasobami środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju,
- b) przeciwdziałaniu zanieczyszczeniom,
- c) przywracaniu elementów przyrodniczych do stanu właściwego.

Na podstawie art. 3 pkt 39) w/w ustawy pod pojęciem środowiska rozumie się ogół elementów przyrodniczych, w tym także przekształconych w wyniku działalności człowieka, a w szczególności powierzchnię ziemi, kopaliny, wody, powietrze, krajobraz, klimat oraz pozostałe elementy różnorodności biologicznej, a także wzajemne oddziaływania pomiędzy tymi elementami.

2. Stan realizacji działań ujętych w gminnym programie ochrony środowiska w latach 2017-2018.

L.p.	Działanie	Lata 2017-2018	Źródła finansowania
1	Kierunki działań o charakterze systemowym.		
1.1	Edukacja ekologiczna.		
	-stałe podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa i zapewnienie jej szerokiego dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie.	- organizacja Konkursu Gminnego „Najpiękniejszy ogród w Gminie Osielsko”, będącego I etapem Konkursu Powiatowego, - opracowanie i wdrożenie programów szkolnych z zakresu ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego, -edukacja mieszkańców na zebraniach wiejskich w zakresie uświadamiania szkodliwości wylewania ścieków na pola oraz wypalania traw, a także korzyści wynikających z prawidłowej termoizolacji budynków mieszkalnych oraz usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, - przeprowadzenie wśród rolników z obszaru gminy szkolenia na temat prawidłowej techniki prowadzenia zabiegów agrotechnicznych (zapobieganie erozji gleb, eutrofizacji, migracji ścieków do wód podziemnych itp.), - przygotowanie i udostępnianie informacji o stanie i zagrożeniach środowiska na tablicach ogłoszeń i stronie internetowej gminy Osielsko, - prowadzenie edukacji ekologicznej o obszarach cennych przyrodniczo, - bieżący udział w szkoleniach przez pracowników Urzędu Gminy Osielsko oraz jednostek współpracujących w zakresie realizacji zadań z ochrony środowiska, w tym możliwości	Budżet gminy

		pozyskania funduszy strukturalnych UE, - rozpowszechnianie informacji i ulotek na tematy proekologiczne.	
1.2	Planowanie przestrzenne.		
	-zachowanie równowagi przyrodniczej w procesie organizacji przestrzeni gminy dla potrzeb społeczności i prognozowania rozwoju gospodarczego, -integracja problematyki środowiskowej i planowania przestrzennego wraz z konieczną odbudową struktur instytucjonalnych, -inwestycje na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu powiązane z systemem zarządzania gospodarką przestrzenną.	-uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego wymagań ochrony środowiska oraz identyfikacji konfliktów środowiskowych i przestrzennych, przy zachowaniu ustalonych kierunków zgodnych z charakterem gminy.	Budżet gminy
2.	Kierunki ochrony i racjonalnego użytkowania zasobów przyrodniczych.		
2.1	Ochrona przyrody i krajobrazu.		
	- zachowanie dla przyszłych pokoleń terenów o wyróżniających się w skali regionu walorach przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych, - zachowanie strat różnorodności – biologicznej na poziomie wewnątrzgatunkowym (genetycznym), gatunkowym i podgatunkowym (ekosystemów i krajobrazu).	-zachowanie wysokich walorów przyrodniczo – krajobrazowych oraz zachowanie różnorodności biologicznej, szczególnie poprzez: - dostosowanie reżimów ochronnych na obszarach chronionych do potrzeb ochronnych przyrody i krajobrazu oraz do zamierzeń rozwoju społeczno – gospodarczego, - intensyfikacja wdrażania i promocji programów rolno – środowiskowych, - aktualizowanie rejestru pomników przyrody i użytków ekologicznych, - kontrola przestrzegania przepisów o ochronie przyrody	Budżet gminy

		w trakcie gospodarczego wykorzystania jej zasobów poprzez kontrolę realizacji decyzji na usunięcie drzew i krzewów.	
2.2	Ochrona i zrównoważony rozwój lasów.		
	- kształtowanie właściwej struktury przestrzennej, gatunkowej i wiekowej lasów, - wykorzystanie gospodarcze zasobów leśnych z zapewnieniem zachowania trwałości lasów oraz ich potencjału biologicznego, produkcyjnego i regeneracyjnego.	- lokalizacja zalesień i zadrzewień zgodnie z planami zagospodarowania przestrzennego, w tym kształtowanie granicy polno – leśnej, - racjonalne rekreacyjne udostępnianie lasów gminnych.	Budżet gminy
2.3	Ochrona powierzchni ziemi i gleb.		
	- ochrona zasobów glebowych przed degradacją i nieracjonalnym użytkowaniem, - wzrost powierzchni terenów zrehabilitowanych, - rekultywacja składowiska odpadów w Żołądowie	- przestrzeganie zasad dobrej praktyki rolniczej w zakresie ochrony gleb użytkowych rolniczo, - kontrola stosowanych środków ochrony roślin i nawozów mineralnych, - rekultywacja terenów zdegradowanych, likwidacja „zwyczajowych” miejsc składowania odpadów, - prowadzenie monitoringu w fazie poeksploatacyjnej i rekultywacji w kierunku leśnym na składowisku odpadów komunalnych w Żołądowie, - kontrola i ewidencja zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Budżet gminy

2.4	Ochrona zasobów kopalin.		
	- ochrona zasobów złóż poprzez ich racjonalną eksploatację i minimalizowanie degradacji środowiska,	- wspieranie działań w celu skuteczniejszej ochrony kopalni i wód podziemnych, - optymalizacja wykorzystania i zrównoważone użytkowanie zasobów kopalni i wód podziemnych.	Budżet gminy
3.	Zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii.		
3.1	Materialochłonność, wodochłonność, energochłonność i odpadowość		
	- wzrost efektywności wykorzystania zasobów wodnych i surowcowych na cele gospodarcze, zwiększenie efektywności energetycznej gospodarki, zapobieganie oraz ograniczanie powstawania odpadów u źródła, a także zmniejszanie ich negatywnego oddziaływania na środowisko	- wspieranie działań zmierzających do zmniejszenia zużycia wody i podniesienia efektywności wykorzystania energii w gospodarce komunalnej, - realizacja inwestycji OZE zawartych w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej, realizacja innych inwestycji związanych z odnawialnymi źródłami energii, - wdrażanie powiatowych wskaźników w zakresie zmniejszenia strumienia wytwarzanych odpadów, zwiększenia ponownego wykorzystania surowców odpadowych, rozdzielania strumienia odpadów, działania mające na celu przekonanie mieszkańców do korzystania z PSZOK w Żołądowie – Zarządzeniem Nr 80/2017 Wójta Gminy Osielsko z dnia 22 grudnia 2017 r. w sprawie Regulaminu Punktu Selektywnego zbierania Odpadów została ustalona	Budżet gminy, NFOŚiGW, użytkownicy

		Instrukcja korzystania z kontenerów w PSZOK w Żołędowie, - promocja proekologicznych nośników energii, przeprowadzanie szkoleń wśród przedsiębiorców i mieszkańców odnośnie oszczędzania energii, - opracowanie „Projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Osielsko”, - poprawa parametrów energetycznych budynków (wymiana okien i ocieplenie) – przede wszystkim budynki użyteczności publicznej poprzez realizację działań zawartych w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej, - wspieranie i intensyfikacja stosowania zamkniętych obiegów wody w przedsiębiorstwach, - wspieranie działań zmierzających do zmniejszenia zużycia wody w gospodarce komunalnej.	
3.2	Kształtowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i suszą.		
	- trwały i zrównoważony rozwój w gospodarowaniu zasobami wodnymi i skuteczna ochrona przed powodzią i suszą, - zmiana systemu finansowania gospodarki wodnej (samofinansowanie gospodarki wodnej), - efektywna ochrona przed powodzią i suszą.	- właściwe utrzymanie wód i urządzeń wodnych, - modernizacja urządzeń melioracyjnych,	Budżet gminy, RZGW, administrato- rzy cieków

3.3	Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych.		
	- zwiększenie produkcji energii pochodzącej z odnawialnych źródeł energii (OZE) zgodnie z krajową polityką energetyczną kraju, - dalsze zwiększanie udziału biopaliw w odniesieniu do paliw używanych w transporcie	- działania edukacyjne oraz popularyzacyjne dotyczące odnawialnych źródeł energii, - prywatna mała elektrownia wodna przy ul. Grobla w Bożenkowie, - latarnia uliczna (zestaw hybrydowy z oprawą Alfa HBLED 1M 56W) przy ul. Szuwarowej w Osielsku, - wspieranie wykorzystania biomasy i biogazu, energii wiatrowej, wodnej, słonecznej, ciepła ziemi, inicjacja działań zmierzających do utworzenia skupisk gospodarstw domowych wykorzystujących OZE jako źródła energii cieplnej i elektrycznej, - wykonanie działań związanych z odnawialnymi źródłami energii zawartymi w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej, - kampania społeczna przeznaczona dla mieszkańców gminy na stosowanie instalacji odnawialnych źródeł energii w budynkach mieszkalnych	Budżet gminy, środki własne
4.	Kierunki dalszej poprawy jakości środowiska		
4.1	Poprawa jakości wody.		
	- osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych, - racjonalne korzystanie z zasobów wód podziemnych do celów innych niż socjalno-bytowe, - rozwijanie sieci kanalizacyjnej na podstawie wyniku ekonomicznej opłacalności, - zapewnienie mieszkańcom	-modernizacja sieci wodnokanalizacyjnych na terenie gminy, - wspieranie działań mających na celu poprawę jakości wody przeznaczonej do spożycia, w tym budowa sieci wodociągowych w poszczególnych sołectwach,	Budżet gminy, NFOSiGW, WFOSiGW, fundusze pomocowe UE.

	odpowiedniej jakości wody do picia, - ochrona jakości wód powierzchniowych i podziemnych, - ochrona jakości wód płynących, - zapobieganie deficytom wody.	modernizacja istniejących stacji uzdatniania wody lub budowa nowych obiektów, -ochrona wód podziemnych, - kontrola postępowania ze ściekami - ewidencja zbiorników bezodpływowych, likwidacja nieszczelnych szamb, - edukacja ekologiczna – propagowanie postaw i zachowań motywujących ludność do oszczędzania wody i konieczności oczyszczania ścieków, - wspieranie działań inwestycyjnych mających na celu ograniczenie i eliminację ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych w ściekach do środowiska wodnego, a w szczególności substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego.	
4.2	Poprawa jakości powietrza atmosferycznego.		
	- utrzymanie jakości powietrza na obecnym poziomie	- modernizacja systemów grzewczych i termomodernizacja budynków dla obniżenia energochłonności i obniżenia emisji zanieczyszczeń, - promowanie działań w kierunku termomodernizacji budynków indywidualnych, - modernizacja nawierzchni dróg i układu komunikacyjnego -prowadzenie edukacji dotyczącej poprawnego wykonywania zabiegów agrotechnicznych, pełny i konsekwentny zakaz wypalania traw i spalania odpadów, -dbałość o stan terenów zielonych w gminie jako elementu poprawiającego warunki arosanitarne,	Budżet gminy

		-zwiększanie świadomości społeczeństwa w zakresie oszczędności energii i stosowania odnawialnych źródeł energii, promowanie wykorzystywania biopaliw, ochrony warstwy ozonowej i klimatu, - w 2018 r. Rada Gminy Osielsko Uchwałą Nr VII/68/2018 z dnia 29 września 2015 r. przyjęła do realizacji „Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Osielsko na lata 2014-2020” . Ponadto Rada Gminy Osielsko podjęła Uchwałę Nr V/43/2018 z dnia 5 czerwca 2018 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji celowej na dofinansowanie kosztów przedsięwzięć związanych z ochroną powietrza na terenie gminy Osielsko.	
4.3 Poprawa jakości klimatu akustycznego			
	- ochrona mieszkańców gminy przed ponadnormatywnym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych, - dążenie do utrzymania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową i dla terenów dostępnych dla ludności poniżej poziomów dopuszczalnych	- prowadzenie monitoringu poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku na terenie gminy, - monitorowanie przestrzegania zasad ochrony ludzi przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych w planowaniu przestrzennym w odniesieniu do terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową i miejsc dostępnych dla ludności, - kontrola źródeł emisji pól elektromagnetycznych istniejących i nowopowstających.	

4.4	Ochrona przed poważnymi awariami		
	- ograniczenie skutków poważnych awarii w odniesieniu do ludzi oraz środowiska, - zmniejszenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii poprzez nadzór nad wszystkimi instalacjami będącymi potencjalnymi źródłami takich awarii.	- edukacja społeczeństwa na wypadek wystąpienia poważnych awarii.	Budżet gminy
4.5	Gospodarka odpadami		
	- aktualizacja gminnego programu ochrony środowiska, w tym w zakresie gospodarki odpadami, - wdrożenie zapisów ustawy z dnia 1 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw, - tworzenie systemów gospodarki odpadami komunalnymi obejmujących działania w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów, selektywnego zbierania odpadów (w tym odpadów ulegających biodegradacji, odpadów opakowaniowych, budowlanych, niebezpiecznych i innych), przetwarzania odpadów w celu przygotowania do odzysku lub unieszkodliwiania, - postępowanie z odpadami zgodnie z hierarchią z art. 17 ustawy o odpadach, - edukacja ekologiczna w zakresie gospodarki odpadami.	- sporządzanie sprawozdania z realizacji gminnego programu ochrony środowiska, z uwzględnieniem gospodarki odpadami, - kontynuacja wdrożenia nowego systemu gospodarowania odpadami w gminie, - kontynuacja wdrażania systemu selektywnej zbiórki odpadami w gminie, - działania kontrolno-legislacyjne w zakresie gospodarki odpadami, - wdrożenie programów usuwania wyrobów zawierających azbest, w zgodności z dokumentem wyższego szczebla, jakim jest „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla terenu powiatu bydgoskiego -ziemskiego”, - działania edukacyjne na temat prawidłowego postępowania z poszczególnymi rodzajami odpadów i ich selektywną zbiórką.	Budżet gminy

3. System monitoringu i sposób realizacji celów w zakresie ochrony środowiska.

W latach 2017–2018 takie elementy środowiska, jak: powietrze, wody powierzchniowe i podziemne, hałas, promieniowanie elektromagnetyczne, gleby i odpady były monitorowane m. in. przez Inspekcję Ochrony Środowiska Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy. Prowadzony był także monitoring na gminnym składowisku odpadów w Żołędowie.

Urząd Gminy Osielsko zwracał szczególną uwagę na gospodarkę wodno – ściekową oraz gospodarkę odpadami, a także na ochronę przyrody i zwierząt.

Prowadzona była współpraca z jednostkami z terenu gminy, m. in. z :

- Gminnym Zakładem Komunalnym – m. in. w zakresie budowy sieci wodociągowo – kanalizacyjnych, ustalania taryf w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków oraz gospodarki odpadami,
- Gminną Spółką Wodną – w zakresie konserwacji i utrzymania urządzeń melioracyjnych,
- szkołami i Nadleśnictwem Żołędowo – w zakresie utrzymania czystości i porządku, przeprowadzanej rokrocznie akcji „Sprzątania Świata” .

Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Osielsko na 2017 rok został przyjęty przez Radę Gminy Osielsko Uchwałą Nr II/35/2017 z dnia 21 marca 2017 r., natomiast na 2018 rok Uchwałą Nr III/24/2018 z dnia 22 marca 2018 r.

Ochrona zwierząt i związane z nimi utrzymanie czystości i porządku prowadzone były na podstawie porozumień i umów zawartych z takimi instytucjami i firmami, jak:

- Schronisko dla Zwierząt w Bydgoszczy - w zakresie opieki nad bezdomnymi psami z terenu gminy Osielsko. W 2017 r. Urząd Gminy Osielsko poniósł koszty przyjęcia 31 bezdomnych psów do schroniska (28 dorosłych i 3 szczeniąt), a w 2018 r. – 18 bezdomnych psów (14 dorosłych i 4 szczeniąt).

Gmina Osielsko partycypowała również w kosztach utrzymania Schroniska dla Zwierząt w Bydgoszczy.

- firma BRZOZOWA PRZYSTAŃ z miejscowości Mochle, gmina Sicienko - w zakresie zbierania, transportu i unieszkodliwiania zwłok bezdomnych zwierząt.

W 2017 r. Urząd Gminy Osielsko poniósł koszty usunięcia 79 sztuk padliny bezdomnych zwierząt, a w 2018 r. - 69 padlin zwierząt,

- firma STRUGA S.A. z Jezuickiej Strugi – w zakresie zbierania, transportu i unieszkodliwiania padliny dzików.

W 2017 r. Urząd Gminy Osielsko poniósł koszty usunięcia 7 sztuk padliny dzików, a w 2018 r. - 3 szt. padliny dzików,

- firmą CZAPLA Gabinet Lekarzy Weterynarii K. Żywna i Partnerzy z Białych Błot.

W 2017 r. było 78 interwencji weterynaryjnych i 9 utylizacji zwłok zwierząt, a w 2018 r. – 32 interwencje weterynaryjne i 3 utylizacje,

- Gabinetem Weterynaryjnym „Sfinks” z Osielska i Kliniką Weterynaryjną „Kora” z Bydgoszczy w zakresie sterylizacji bezdomnych kotek i kastracji bezdomnych kotów oraz dokarmiania tych zwierząt.

W 2017 r. wykonano zabiegi sterylizacji 50 bezdomnych kotek i kastracji 30 bezdomnych kotów, a w 2018 r. zabiegi sterylizacji 65 bezdomnych kotek i kastracji 29 kotów.

Ponadto w 2017 r. zakupiono 560 kg karmy i ok. 5 kg karmy w puszkach dla wolnożyjących, bezdomnych kotów, a w 2018 r. – 850 kg karmy.

Gmina Osielsko w latach 2017-2018 prowadziła kontrole posesji w zakresie gospodarki wodno-ściekowej. Ponadto prowadzone były ewidencje:

- zbiorników bezodpływowych w celu kontroli częstotliwości ich opróżniania oraz w celu opracowania planu rozwoju sieci kanalizacyjnej;
- przydomowych oczyszczalni ścieków w celu kontroli częstotliwości i sposobu pozbywania się komunalnych osadów ściekowych oraz w celu opracowania planu rozwoju sieci kanalizacyjnej;
- umów zawartych na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości w celu kontroli wykonywania przez właścicieli nieruchomości i przedsiębiorców obowiązków wynikających z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Ochrona przyrody prowadzona była przy współpracy z:

- Zespołem Parków Krajobrazowych Chełmińskiego i Nadwiślańskiego w zakresie uzgodnień dotyczących terenów gminy położonych na terenie parku,
- Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Bydgoszczy w zakresie opiniowania projektów decyzji dotyczących wycinki drzew i krzewów rosnących przy drogach,
- zarządami dróg – w zakresie usunięcia lub przycięcia konarów drzew i krzewów przydrożnych.

W 2018 r. zakupiono i zamontowano przy ul. Stawowej w Maksymilianowie budki lęgowe dla ptaków.

Prowadzone były prace związane z konserwacją i modernizacją urządzeń melioracyjnych:

2017 rok

- usunięcie szaty roślinnej (zakrzaczenia, wywroty drzew) w strefie przybrzeżnej stawu przepływowego na powierzchni ok. 4000 m² wraz z oczyszczeniem terenu i zagospodarowaniem powstałych odpadów na działce nr 331 w Maksymilianowie,
- oczyszczenie dna stawu przepływowego na głębokości do 2 m – II etap – na terenie nieruchomości oznaczonej geodezyjnie jako dz. ewid. nr 331 obręb Maksymilianowo,
- przycięcie gałęzi oraz usunięcie warstwy zakrzaceń w ramach utrzymania rowu melioracyjnego – dz. nr 1233 w Osielsku, stanowiąca własność gminy Osielsko,
- roboty remontowe na rowie odwadniającym i odbierającym wody opadowe na obiekcie w Osielsku w zlewni R-K długości 176 mb – dz. nr 165/2 w Osielsku stanowiąca własność Gminy Osielsko,
- ciśnieniowe udrożnienie odcinka przewodu rurociągu R-K przy ul. Leśnej w Osielsku wykonane w trybie awaryjnym,
- roboty remontowe rowu odwadniającego i odbierającego wody opadowe na obiekcie w zlewni R-K w Osielsku,
- roboty konserwacyjne na obiekcie zlewni R-3 – rów odwodnieniowy na terenie dz. nr 65/1, 65/2 i 225 w Niwach stanowiących własność gminy Osielsko,
- zakup i transport pokryw studziennych i kręgów zamontowanych w miejscowości Niwy,
- roboty konserwacyjne na obiekcie zlewni R-K – rowy odwodnieniowe terenów osiedlowych w Osielsku oraz na obiekcie zlewni R-A – staw przepływowy w Jagodowie,
- roboty konserwacyjne i renowacyjne ręczne – na obiekcie zlewni R-H rowy odwodnieniowe terenów osiedlowych w Niemczu oraz na obiekcie R-A rowy odwodnieniowe terenów osiedlowych w Maksymilianowie,

2018 rok

- ciśnieniowe czyszczenie kanalizacji WOMOBECZKA w celu przywrócenia drożności przewodów,
- konserwacja urządzeń melioracyjnych przy ul. Kolonijnej, Jeziorańskiej i Bocznej w Osielsku,

- zakup kręgów i pokryw oraz ich transport i montaż przy ul. Bocznej, ul. Kolonijnej i ul. Jeziorańskiej w Osielsku, usługi koparko-ładowarką związane z naprawą studni melioracyjnej w rejonie ul. Bocznej w Osielsku,
- usunięcie awarii na ciągu melioracyjnym w miejscowości Osielsko w rejonie ulic Jeziorańskiej i Kolonijnej,
- usunięcie obumarłych porostów przybrzeżnych stawu przepływowego w Jagodowie,
- wykopy ziemne i uszczelnienie studni rewizyjnej w Osielsku,
- oczyszczenie studni kontrolno-rewizyjnej na rurociągu R-A 1 oraz dokonanie usunięcia podszytów w pasie technologicznym utrzymania rurociągu – 488 m²,
- remont studni rewizyjnej w Osielsku, montaż kręgów, czterech dystansów wraz z włazem, wykopy ziemne i wywóz urobku wraz z transportem materiału,
- usunięcie podszytów (zakrzaczeń) w pasie technologicznym utrzymania rurociągu R-A 1 na odcinku od studni wylotowej na rurociągu do końca ogrodzenia ROD „Leśna Polana”,
- roboty remontowe urządzeń melioracji wodnych – rów odwadniający na obiekcie w zlewni R-K w miejscowości Osielsko,
- zakup boi do oznaczenia lustra wody do stałego utrzymania na stawie przepływowym przy ul. Stawowej w Jagodowie,
- wykonanie prac konserwacyjnych na rowie melioracyjnym R-K w miejscowości Osielsko od ul. Makowej do ul. Chabrowej (poprzez ul. Kwiatową i wzdłuż ul. Storczykowej),
- demontaż części ogrodzenia zbiornika wodnego oraz wymiana rur w ramach remontu rurociągu w obiekcie zlewni R-H w Niemczu,
- przebudowa kolektora melioracyjnego w pasie drogowym ul. Bocznej i ul. Tuberozy w Osielsku w związku z budową drogi,
- prace niwelacyjne i zagospodarowanie masami ziemnymi terenu wokół zbiornika p.poż. przy ul. Smukalskiej w Niemczu, polegające na robotach remontowych melioracji wodnych zbiornika wodnego przepływowego na obiekcie w zlewni R-H,
- roboty remontowe melioracji wodnych – wykonanie usunięcia 19 szt. wielogatunkowych drzew, rosnących na rowie odwodnieniowym w Żołędowie oraz wykonanie usunięcia 7 szt. drzew, rosnących na rurociągu odwodnieniowym w Maksymilianowie,
- roboty remontowo - konserwacyjne melioracji wodnych – bieżąca konserwacja rowów odwodnieniowych w zlewni R-K polegająca na wykaszaniu porostów oraz usunięciu namułu z dna rowów na nieruchomościach gminnych przy ul. Leśnej, Kwiatowej i Niedźwiedziej w Osielsku,
- prace konserwacyjne na rowie melioracyjnym w Jagodowie,
- remont rurociągu odwodnieniowego melioracyjnego przy ul. Zięby w Osielsku,
- wznowienie punktów granicznych działki nr 261 w Żołędowie stanowiącej zaplanowany do remontu rów melioracyjny.

W 2017 r. Rada Gminy Osielsko Uchwałą Nr II/36/2017 z dnia 21 marca 2017 r. przyjęła do realizacji „Program Ograniczania Niskiej Emisji (PONE) na terenie Gminy Osielsko”.

W 2018 r. Rada Gminy Osielsko Uchwałą Nr VII/68/2018 z dnia 12 września 2018 r. przyjęła do realizacji „Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Osielsko na lata 2014-2020”. Treść tego planu została zaktualizowana względem treści tego planu przyjętego Uchwałą Nr III/52/2017 Rady Gminy Osielsko z dnia 16 maja 2017 r.

Istotą Planu gospodarki niskoemisyjnej jest zapewnienie korzyści ekonomicznych, społecznych i środowiskowych, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, płynących z działań zmniejszających emisje gazów cieplarnianych, osiągniętych m. in. poprzez wzrost innowacyjności i wdrożenie nowych technologii, zmniejszenie energochłonności, utworzenie

nowych miejsc pracy, a w konsekwencji sprzyjających wzrostowi konkurencyjności gospodarki.

Ponadto Rada Gminy Osielsko podjęła Uchwałę Nr V/43/2018 z dnia 5 czerwca 2018 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji celowej na dofinansowanie kosztów przedsięwzięć związanych z ochroną powietrza na terenie gminy Osielsko. W ramach Programu Priorytetowego EKOpiec 2018 trzynastu mieszkańców gminy Osielsko otrzymało dofinansowanie do wymiany starych źródeł ciepła na nowe w wysokości 5 000,00 zł (3 000,00 zł z budżetu gminy i 2 000,00 zł z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu).

Ponadto Rada Gminy Osielsko podjęła Uchwałę Nr III/15/2018 z dnia 22 marca 2018 r. w sprawie dopłaty dla taryfowej grupy odbiorców usług odprowadzania ścieków.

Rada Gminy Osielsko podjęła Uchwałę Nr I/15/2017 z dnia 14 lutego 2017 roku zmieniającą załącznik do uchwały w sprawie przyjęcia „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Osielsko na lata 2013-2032”. W 2017 r. odebrano z 26 nieruchomości 60,252 Mg azbestu i wyrobów zawierających azbest, a w 2018 r. odebrano z 20 nieruchomości 60,648 Mg azbestu i wyrobów zawierających azbest. Odpady zostały unieszkodliwione na składowisku odpadów niebezpiecznych w Małociechowie, gmina Pruszcz. Demontaż, transport i unieszkodliwianie azbestu i wyrobów zawierających azbest było w 70 % dofinansowane ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska w Toruniu i Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska w Warszawie, a w 30 % z budżetu gminy.

W celu zorganizowania odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych i Punktu Selektynego Zbierania Odpadów Komunalnych w Żołędowie Gmina Osielsko przeprowadziła postępowanie przetargowe na odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych w latach 2017 – 2018. W wyniku przeprowadzonego przetargu odbieraniem i zagospodarowaniem odpadów komunalnych z terenu nieruchomości zamieszkałych i Punktu Selektynego Zbierania Odpadów Komunalnych w Żołędowie zajmowało się Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych TARO Sp. z o.o., ul. Wiejska 3, 85-065 Lisi Ogon.

Stosownie do przepisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach Rada Gminy Osielsko podjęła uchwały:

- Nr I/16/2017 z dnia 14 lutego 2017 r. o zmianie uchwały w sprawie określenia wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składanej przez właścicieli nieruchomości oraz warunków i trybu składania deklaracji za pomocą środków komunikacji elektronicznej,
- Nr IV/60/2017 z dnia 27 czerwca 2017 r. w sprawie określenia szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów, w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi,
- Nr IV/61/2017 Rady Gminy Osielsko z dnia 27 czerwca 2017 r. w sprawie określenia rodzajów dodatkowych usług świadczonych przez Gminę Osielsko w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów, sposobu ich świadczenia oraz wysokości cen za te usługi,
- Nr IV/62/2017 z dnia 27 czerwca 2017 r. w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Osielsko,

- Nr VIII/79/2018 z dnia 12 października 2018 r. o zmianie uchwały w sprawie określenia rodzajów dodatkowych usług świadczonych przez Gminę Osielsko w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów, sposobu ich świadczenia oraz wysokości cen za te usługi.

Rada Gminy Osielsko podjęła Uchwałę Nr III/17/2018 z dnia 4 grudnia 2018 r. w sprawie uzgodnienia zakresu prac wykonywanych na potrzeby ochrony przyrody dotyczących pomników przyrody na terenie gminy Osielsko. Uchwała dotyczyła przeprowadzenia prac pielęgnacyjnych ośmiu pomników przyrody znajdujących się w miejscowościach: Niemcz (1 szt.), Żołędowo (1 szt.), Osielsko (2 szt.), Czarnówczyn (3 szt.), Jarużyn (1 szt.).

W 2017 r. Gmina Osielsko zrealizowała przedsięwzięcie pn. „Nasadenia drzew i krzewów na terenie gminy Osielsko, które obejmowało nasadenia 150 szt. drzew w miejscowościach Maksymilianowo (142 szt.) i Niemcz (8 szt.).

W 2018 r. zrealizowano przedsięwzięcie pn. „Wprowadzenie zadrzewień na terenie gminy Osielsko”, które obejmowało nasadzenie 164 szt. drzew i 620 szt. krzewów w miejscowościach Maksymilianowo (140 szt. drzew i 620 szt. krzewów) i Niemcz (24 szt. drzew).

W 2018 r. sporządzony został komplet dokumentacji w ramach projektu „Budowa mikroinstalacji fotowoltaicznych wykorzystujących OZE na terenie gminy Osielsko” obejmującej 13 wniosków mieszkańców gminy oraz 4 szkoły na terenie gminy Osielsko.

Prowadzona była edukacja ekologiczna w sprawach związanych z ochroną środowiska, w szczególności w zakresie gospodarki odpadami, prawidłowego postępowania z poszczególnymi rodzajami odpadów i ich selektywną zbiórką. Informacje, ulotki i harmonogramy odbierania odpadów były umieszczane na stronie internetowej gminy, na tablicach ogłoszeń, w gazecie „Panorama Osielska”, a także dostarczane bezpośrednio właścicielom nieruchomości.

W latach 2017-2018 zostały przeprowadzone akcje „Sprzątania Świata”, Dzień Ziemi, odbierania odpadów wielkogabarytowych, odbierania choinek w okresie po świętach Bożego Narodzenia, a także konkursy na najpiękniejszy ogród w Gminie Osielsko.

Wydane zostały następujące Zarządzenia Wójta gminy Osielsko:

2017 rok.

- Nr 20/2017 z dnia 13 marca 2017 r. w sprawie przedstawienia Radzie Gminy Osielsko i Zarządowi Powiatu Bydgoskiego „Raportu z wykonania programu ochrony środowiska na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2015 dla Gminy Osielsko za 2015 rok oraz aktualizacji programu ochrony środowiska dla Gminy Osielsko na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019 za 2016 rok”,
- Nr 31/2017 z dnia 4 kwietnia 2017 r. w sprawie Konkursu Gminnego „Najpiękniejszy ogród w Gminie Osielsko”,
- Nr 77/2017 z dnia 30 listopada 2017 r. w sprawie wniosku o świadczenie dodatkowych usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych zbieranych nieselektywnie od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów,
- Nr 80/2017 z dnia 22 grudnia 2017 r. w sprawie Regulaminu Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych,

2018 rok

- Nr 15/2018 z dnia 30 kwietnia 2018 r. w sprawie Konkursu Gminnego „Najpiękniejszy ogród w Gminie Osielsko”,
- Nr 36/2018 z dnia 7 września 2018 r. w sprawie zmiany Regulaminu Punktu Selektywnego zbierania odpadów Komunalnych,

- Nr 53/2018 z dnia 13 listopada 2018 r. w sprawie wniosku o świadczenie dodatkowych usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych zbieranych nieselektywnie od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów.

4. Wykorzystane materiały.

1. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity: Dz. U. z 2018 r., poz. 799 ze zm.).
2. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity: Dz. U. z 2018 r., poz. 2081 ze zm.).
3. „Raport z wykonania Gminnego programu ochrony środowiska za lata 2004- 2006” opracowany przez Urząd Gminy Osielsko w marcu 2007 roku.
4. „Raport z wykonania gminnego programu ochrony środowiska dla gminy Osielsko na lata 2004-2007 z perspektywą na lata 2008-2011 za lata 2007-2008” opracowany przez Urząd Gminy Osielsko w marcu 2009 roku.
5. „Raport z wykonania gminnego programu ochrony środowiska dla Gminy Osielsko na lata 2004-2007 z perspektywą na lata 2008-2011 za lata 2009-2010” opracowany przez Urząd Gminy Osielsko w marcu 2011 roku.
6. „Raport z wykonania programu ochrony środowiska na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2015 dla gminy Osielsko za lata 2011-2012” opracowany przez Urząd Gminy Osielsko w marcu 2013 r.
7. „Raport z wykonania programu ochrony środowiska na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2015 dla Gminy Osielsko za lata 2013-2014” opracowany przez Urząd Gminy Osielsko w marcu 2015 r.
8. „Raport z wykonania programu ochrony środowiska na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2015 dla Gminy Osielsko za 2015 rok oraz aktualizacji programu ochrony środowiska dla Gminy Osielsko na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019 za 2016 rok” opracowany przez Urząd Gminy Osielsko w marcu 2017 r.
8. Uchwała Nr II/35/2017 Rady Gminy Osielsko z dnia 21 marca 2017 r. w sprawie Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie gminy Osielsko na 2017 rok.
9. Uchwała Nr III/24/2018 Rady Gminy Osielsko z dnia 22 marca 2018 r. w sprawie Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie gminy Osielsko na 2018 rok.
10. Uchwała Nr II/36/2017 Rady Gminy Osielsko z dnia 21 marca 2017 r. w sprawie przyjęcia do realizacji „Programu Ograniczania Niskiej Emisji (PONE)”.
11. Uchwała Nr III/52/2017 Rady Gminy Osielsko z dnia 16 maja 2017 r. w sprawie przyjęcia do realizacji „Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Osielsko na lata 2014-2020”.
12. Uchwała Nr VII/68/2018 Rady Gminy Osielsko z dnia 12 września 2018 r. w sprawie przyjęcia do realizacji „Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Osielsko na lata 2014-2020”.
13. Uchwała Nr V/43/2018 Rady Gminy Osielsko z dnia 5 czerwca 2018 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji celowej na dofinansowanie kosztów przedsięwzięć związanych z ochroną powietrza na terenie gminy Osielsko.
14. Uchwała Nr III/15/2018 Rady Gminy Osielsko z dnia 22 marca 2018 r. w sprawie dopłaty dla taryfowej grupy odbiorców usług odprowadzania ścieków.

15. Uchwała Nr I/15/2017 Rady Gminy Osielsko z dnia 14 lutego 2017 r. zmieniająca załącznik do uchwały w sprawie przyjęcia „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Osielsko na lata 2013-2032”.
16. Uchwała Nr I/16/2017 Rady Gminy Osielsko z dnia 14 lutego 2017 r. o zmianie uchwały w sprawie określenia wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składanej przez właścicieli nieruchomości oraz warunków i trybu składania deklaracji za pomocą środków komunikacji elektronicznej.
17. Uchwała Nr IV/60/2017 Rady Gminy Osielsko z dnia 27 czerwca 2017 r. w sprawie określenia szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów, w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi.
18. Uchwała Nr IV/61/2017 Rady Gminy Osielsko z dnia 27 czerwca 2017 r. w sprawie określenia rodzajów dodatkowych usług świadczonych przez Gminę Osielsko w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów, sposobu ich świadczenia oraz wysokości cen za te usługi.
19. Uchwała Nr IV/62/2017 Rady Gminy Osielsko z dnia 27 czerwca 2017 r. w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Osielsko.
20. Uchwała Nr VIII/79/2018 Rady Gminy Osielsko z dnia 12 października 2018 r. o zmianie uchwały w sprawie określenia rodzajów dodatkowych usług świadczonych przez Gminę Osielsko w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów, sposobu ich świadczenia oraz wysokości cen za te usługi.
21. Uchwała Nr III/17/2018 Rady Gminy Osielsko z dnia 4 grudnia 2018 r. w sprawie uzgodnienia zakresu prac wykonywanych na potrzeby ochrony przyrody dotyczących pomników przyrody na terenie gminy Osielsko.
22. Zarządzenie Nr 20/2017 Wójta Gminy Osielsko z dnia 13 marca 2017 r. w sprawie przedstawienia Radzie Gminy Osielsko i Zarządowi Powiatu Bydgoskiego „Raportu z wykonania programu ochrony środowiska na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2015 dla Gminy Osielsko za 2015 rok oraz aktualizacji programu ochrony środowiska dla Gminy Osielsko na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019 za 2016 rok”.
23. Zarządzenie Nr 31/2017 Wójta Gminy Osielsko z dnia 4 kwietnia 2017 r. w sprawie Konkursu Gminnego „Najpiękniejszy ogród w Gminie Osielsko”.
24. Zarządzenie Nr 77/2017 Wójta Gminy Osielsko z dnia 30 listopada 2017 r. w sprawie wniosku o świadczenie dodatkowych usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych zbieranych nieselektywnie od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów.
25. Zarządzenie Nr 80/2017 Wójta Gminy Osielsko z dnia 22 grudnia 2017 r. w sprawie Regulaminu Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych.
26. Zarządzenie Nr 15/2018 Wójta Gminy Osielsko z dnia 30 kwietnia 2018 r. w sprawie Konkursu Gminnego „Najpiękniejszy ogród w Gminie Osielsko”.
27. Zarządzenie Nr 36/2018 Wójta Gminy Osielsko z dnia 7 września 2018 r. w sprawie zmiany Regulaminu Punktu Selektywnego zbierania odpadów Komunalnych,
28. Zarządzenie Nr 53/2018 Wójta Gminy Osielsko z dnia 13 listopada 2018 r. w sprawie wniosku o świadczenie dodatkowych usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych zbieranych nieselektywnie od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów.
29. Sprawozdania z wydatków z budżetu gminy w zakresie ochrony środowiska w latach 2017-2018.